

Argyfwng y tomatos a'r ciwcymbyrs

O ddarlenn rhai o'r penawdau yn y papurau sy'n cario'r faner goch ar y top, gellid yn hawdd credu bod yna argyfwng prinder bwyd difrifol yn ein gwlad ar hyn o bryd! Cafwyd penawdau bras yn sôn am argyfwng y fflwr adar, ac y byddai prinder wyau yn y siopau, gan orfodi nifer o archfarchnadoedd i gyfyngu nifer y bocsys wyau y câi pawb eu prynu i dri boc.

Erbyn hyn, llysiau salad sydd yn y penawdau, gan greu creisis a phanig am nad oes sicrwydd y bydd gan bob siop gyflenwad digonol o ambell lysieuyn ar ein cyfer. 'First world problems,' medd rhai – y pethau bach dibwys sy'n creu penawdau tudalen flaen i ambell bapur newyddion! Bu llawer yn rhannu lluniau o silffoedd gwag ar y cyfryngau cymdeithasol, a'r un pryd yn dangos silffoedd llawn dros gyfandir Ewrop, gan roi'r bai ar Brexit am nad oedd cyflenwad digonol o domatos ar gael ar ein cyfer. Onid yw hi'n bryd i ni geisio bod yn fwy hunangynhaliol, gan ofalu ein bod yn medru tyfu'r nwyddau cyffredin hyn yn nes at adref? O brynu nwyddau ffres yn yr archfarchnad, mae'n rhyfeddol faint mae'r bwydydd hynny wedi teithio i gyrraedd y silffoedd hynny – wedi teithio cryn bellter o wlad dramor i'r ganolfan ddosbarthu, ac eto taith arall oddi yno i'r siop.

Ar hyn o bryd rydym ynghanol Pythefnos Masnach Deg, sy'n cael ei gynnal o ddydd Llun, 27 Chwefror, hyd ddydd Sul, 12 Mawrth. Mae'r ymgyrch honno'n naturiol yn canolbwyntio ar gefnogi cynhyrchwyr mewn gwledydd tlawd, er sicrhau pris theg a chyfiawn i'r ffermwyr. Pan oeddem yn rhan o Ewrop, roedd grantiau a chefnogaeth i ffermwyr Cymru hefyd, i gynhyrchu llefrith a chynhyrchion eraill. Ond ymddengys bod llawer o'r rhain wedi diflannu neu eu cwtogi erbyn hyn, a bod cynnyrch o dramor yn tanseilio prisiau teg i'r ffermwyr yn y wlad yma.

Os ydym o ddifri am gynnal economi leol, datblygu diwydiant amaeth sy'n gynaliadwy ac yn wyrdd, hebsôn am leihau effeithiau niweidiol newid hinsawdd, mae angen hyrwyddo masnachu teg ym mhob rhan o'r gadwyn fwyd. Ac efallai fod angen i ninnau hefyd fel prynwyr y bwyd yma fod yn fwy darbodus a pheidio â disgwyl cynhyrchion ecsotig o bob rhan o'r byd i fod ar gael 12 mis y flwyddyn. Tybed oes angen dychwelyd i batrwm o fwyta bwydydd arbennig yn eu tymor, yn

Cymru Masnach Deg Fair Trade Wales

hytrach na disgwyl bod popeth ar gael gydol y flwyddyn?

Ond os mai argaeledd tomatos yw ein gofid mawr ni, rydym yn ymwybodol fod yna argyfyngau bwyd gwirioneddol mewn rhai rhannau o'n byd ar hyn o bryd. Mae gwledydd lle mae newyn enbyd yn effeithio ar filiynau o bobl ar hyn o bryd, ac nid prinder ambell lysieuyn ond prinder unrhyw fath o fwyd o gwbl. Ac yn ystod Pythefnos Masnach Deg, rydym yn atgoffa ein hunain unwaith eto fod llawer o gynhyrchwyr ar hyd a lled y byd yn cynhyrchu bwyd ar golled. Maen nhw'n gweithio'n galed i gynnal eu teuluoedd, ond mae'r pris pitw sy'n cael ei dalu iddynt yn gwneud hynny'n amhosibl. Diolch am bythefnos Masnach Deg, sy'n ein hatgoffa o hyd pa mor allweddol yw creu economi fyd-eang sy'n cefnogi pawb sy'n rhan o'r gadwyn fwyd ym mhob rhan o'r byd.

Mudiad sy'n gweithio i hyrwyddo hyn yw Masnach Deg Cymru. Meddai Kadun Rees, Swyddog Cymunedol a Chyfathrebu Masnach Deg Cymru, 'Y thema eleni yw "bwyd". Mae bwyd yn cysylltu ac yn meithrin ein perthynas â'n gilydd a gyda natur. Fe wnaeth y pandemig amharu ar y cysylltiadau hyn, ac rydym eisiau dathlu bod gyda'n gilydd a rhannu iaith gyffredinol bwyd. Yn ystod y pythefnos bydd llu o ddigwyddiadau'n digwydd yn eich cymunedau, yn cael eu cynnal gan eich grŵp Masnach Deg lleol. Ond beth allwch chi ei wneud? Gallwch addo

prynu nwyddau Masnach Deg yn y siopau neu gynnal bore coffi Masnach Deg, fel enghraifft. Mae yna lwyth o adnoddau Cymraeg a ddwyieithog ar ein gwefan: gallwch eu hargraffu neu gallwn anfon copïau atoch.'

Mae argyfwng yr hinsawdd yn fygythiad cynyddol ac uniongyrchol. Mae'r argyfwng yn cael effaith andwyol ar ffermwyr a gweithwyr mewn gwledydd incwm isel a chanol, er mai nhw sydd wedi cyfrannu leiaf at y newid yn yr hinsawdd. Ond trwy brynu nwyddau Masnach Deg gallwch chi helpu i newid hyn.

Beth yw Masnach Deg?

Mae Masnach Deg yn fudiad byd-eang sy'n rhoi pobl a'r blaned o flaen elw. Credwn y dylai pob ffermwr a gweithiwr, lle bynnag y maent yn byw yn y byd, dderbyn cyflog byw. Mae Cymru yn genedl fach, ond rydyn ni am chwarae ein rhan wrth greu byd gwell. Yn 2008 daeth y Cymry yn Genedl Masnach Deg gyntaf y byd! Felly, prynwch nwyddau Masnach Deg a chewch effaith fyd-eang. Am fwy o wybodaeth ewch draw i'n gwefan: www.masnachdeg.cymru

Beth am i ni wneud pob wythnos yn wythnos fasnach deg, wrth i ni brynu cynnyrch o bob math, gan gofio am ffermwyr Cymru a chynhyrchwyr nwyddau mewn gwledydd tlawd ledled y byd?

Aled Davies